

OPMERKELIJKE BROEDPLAATS VAN VISDIEVEN (STERNA HIRUNDO) IN BOLLENLAND

In de recente geschiedenis is het regelmatig voorgekomen dat vogels hun broedterritoria aanpassen aan veranderde omstandigheden. Het broeden van Kieviten in cultuurland is allang geen nieuws meer, het broeden van Scholeksters op flatdaken evenmin. Dat in de Flevopolders Grutto's tussen de aardappels broeden is nog wat onwennig en de recente toename van broedende Wolven in het rivierenland is nu nog wat vreemd, maar zal binnenkort "gewoon" zijn.

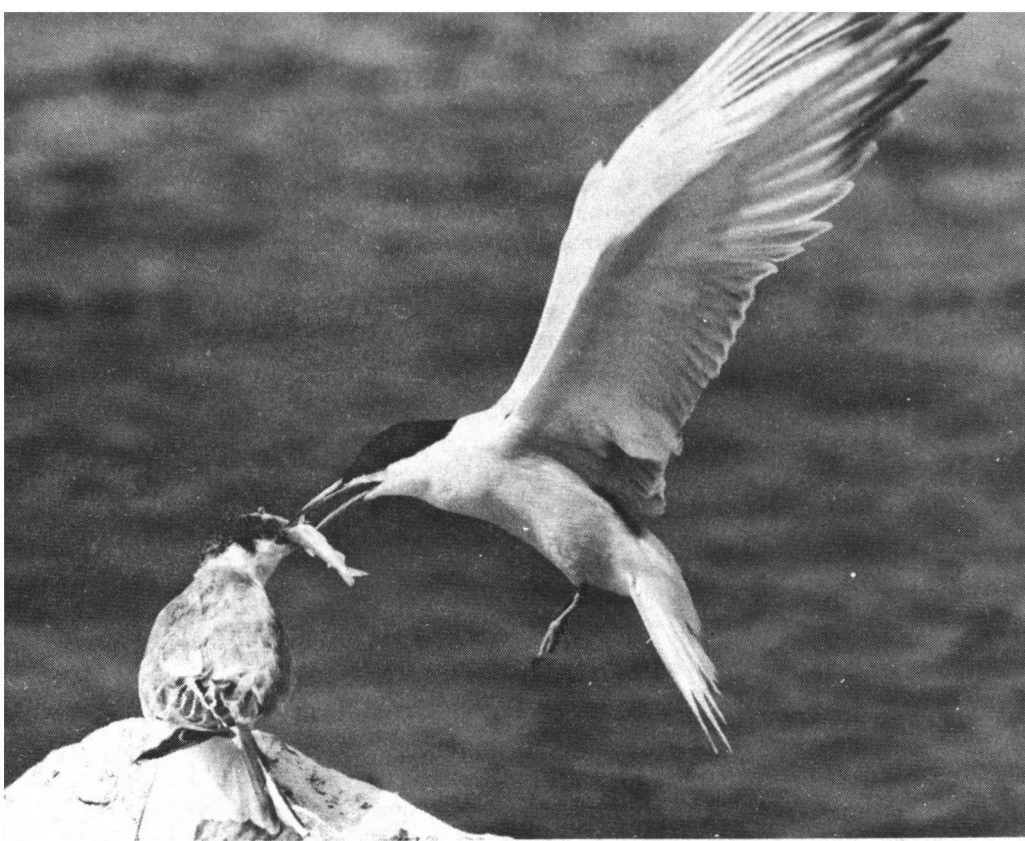
De laatste jaren worden er in de Bollenstreek tussen Lisse en Heemstede weer regelmatig Visdieven gezien. Dit houdt ongetwijfeld verband met de landelijke toename, maar juist in een streek die zo sterk verandert is dit verschijnsel toch opmerkelijk. Ruilverkavelingen, jaarrond-teelt, wegaanleg en uitbreiding van woonkernen hebben ongetwijfeld reeds veel potentiële broedbiotopen weggevaagd. Daarom besloot ik dit jaar te besteden aan het localiseren van broedplaatsen van de Visdief in de Bollenstreek.

Navraag bij beheerders van natuurterreinen in de buurt (beheerders van de Oosterduinse plas, Hollands Duin en de Amsterdamse Waterleidingduinen) leverde geen bevestiging van het broeden van Visdieven in die gebieden op.

Ook werd door bemiddeling van de Planteziektekundige Dienst te Lisse bij eigenaren van grote percelen bollengrond geïnformeerd naar het broeden van sterns op hun terrein.

De opmerkingen van de telers duiden er op dat er mogelijk (soms al jaren) Visdieven zouden broeden. De ver doorgevoerde mechanisatie in deze bedrijfstak laat echter nauwelijks mogelijkheden om tijdens het werken met de tractor voldoende aandacht te besteden aan bodembroedende vogels. Door enige telers werd gezegd dat "meeuwen" zich soms wel erg agressief gedroegen en hen zelfs "aanvielen". Van Zilver-, Storm-, of Kokmeeuwen was vermoedelijk geen sprake omdat dergelijke broedpogingen al veel eerder door vogelaars zouden zijn vastgesteld.

In het voorjaar werd het gebied tussen Hillegom, de provinciale weg

Adulte Visdief die zijn jong voert. Foto: Piet Munsterman. .

naar Lisse , de Keukenhof en de Eerste Loosterweg op Visdieven afgezocht. Vanaf midden juni leverde dit waarnemingen op van Visdieven met visjes in de snavel. De vogels werden met de kijker gevolgd en dit leverde samen met een aantal "kruispeilingen" een "kolonie" van vier nesten op en een vestiging met één nest. De vestigingen lagen ruim een kilometer uit elkaar. De "kolonie" lag ter hoogte van de cementfabriek vóór de Keukenhof, het ene nest lag niet al te ver van de bebouwing van Hillegom aan de Eerste Loosterweg. Beide broedbiotopen bestonden uit rul zand zonder schelpdeeltjes. Deze schelpdeeltjes worden wel vaak bij nesten op opgespoten terreinen aangetroffen. Twee nesten in de kolonie bevatten drie eieren, twee nesten bevatten twee eieren. Het aparte legsel bestond uit drie eieren.

Alle nesten lagen precies binnen de rijsporen van tractoren. Kleurvariatie in de eieren, zoals bij Visdieven in een legsel wel wordt aangetroffen, ontbrak hier. De eieren waren alle van het normale donkerbruine-bronsgroene type, met een toenemend aantal bruine, zwarte en dof grijze vlekken naar de pool toe. Alle nesten lagen in de nabijheid van water, maar dit kan toeval zijn omdat het gebied door een aantal tochten wordt doorsneden.

Ook op andere plaatsen werden regelmatig Visdieven gezien, zodat het niet uitgesloten is dat ze ook op andere plaatsen in de Bollenstreek broeden.

De kolonie lag in een veld waarin mogelijk bijknollen van Gladiol werden geteeld. Het gewas was erg spichtig en zeker niet dicht. Het apart gelegen nest bevond zich in een veld met vermoedelijk Montbretia, ook een gewas waaraan niet erg veel loof zit. De hoogte van de begroeiing was gemiddeld nog geen twintig centimeter.

Het late tijdstip waarop nesten met legsels werden aangetroffen, zou op verschillende dingen kunnen wijzen:

- a de vogels zijn, na het mislukken van broedsels elders, hier naartoe gekomen en opnieuw met broeden begonnen.
- b de vogels hebben eerder in hetzelfde gebied gebroed, maar zijn door rooien, planten of bespuiten van hun legsel beroofd.
- c de vogels zijn in dit gebied gewoon wat later met broeden begonnen.

Omdat waarnemingen en nestvondsten van Visdieven in dit type cultuurland mij niet bekend zijn, leken ze me het vermelden waard. Het areaal aan bollengrond in Zuid- en Noordholland breidt zich sterk uit. Hierdoor zou een kans voor (her-)vestiging van Visdieven kunnen ontstaan.

Indien dit zou gebeuren, zou er iets te zeggen zijn voor een actieve rol van vogelbeschermers, omdat mij na het voeren van gesprekken met telers wel duidelijk is geworden dat er, tussen de bedrijven door, heel wat nesten -onopzettelijk- worden verpletterd. Zo is bijvoorbeeld nestbescherming van weidevogels heel gewoon geworden. Misschien is dit ook nuttig voor Visdieven die het bollenland als "surrogaat"-broedplaats voor lief moeten nemen?